

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MERJELNIK HETENKÉNT EGYREZ-
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. ide küldendők
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdetések.

Közgyűlés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága június 30-ikán rendes közgyűlést tartott Weszprémy Zoltán főispán elnöklésével. A közgyűlési tagok elég szép számban jelentek meg, ami természetes volt, miután a tárgysorozathba fontos ügyek voltak felvéve.

A közgyűlést a főispán megnyitván, rámutat a közgyűlés tárgysorozatának fontosabb pontjaira, kéri a bizottsági tagokat, hogy azok elintézésében higgadt bölcseséggel járjanak el.

A közgyűlés lefolyása a következő volt.

1. Polgármesteri jelentés az 1908. év május haváról. (Előadó: Vargha Elemér dr.)

A polgármesteri jelentéshez Ekli József szólt, elpanaszolván, hogy midőn többen megállottak néhány szóra a piacon, a rendőr szétoszlásra hívta fel őket, majd odaérkezvén a főkapitány, erős szavakkal utasította a rendőrt, hogy oszlassa fel a beszélgetőket. Az interpelláló biz. tag ebben sérelmet lát és kéri a polgármestert, hogy hajlandó-e intézkedni, hogy a polgárok szabad társalgása biztosíttassék. A polgármester kijelenti, hogy az ügyben vizsgálatot fog indítani, megjegyezvén, hogy a rend fenntartása a főkapitány hatáskörébe tartozik.

A közgyűlés a polgármesteri jelentést tudomásul vette.

2. A sürgősségre való tekintettel a közgyűlés a polgármesteri jelentés letárgyalása után a Stenczinger ház megvételének ügyét tárgyalta. A város és a tulajdonos között ugyanis egyösszég jött létre a ház megvételére nézve. A vételár 205,000 koronában volt megszabva. A tulajdonosok egyike azonban kijelentette, hogy ő csak abban az esetben egyezik az eladásba, ha a város 220,000 koronát fizet az ingatlanért.

A közgyűlés többek hozzászólása után kimondta, hogy a Stenczinger házat 205,000 koronáért, vagyis a felajánlott árért megveszi és az e felett való szavazást a legközelebb tartandó közgyűlés napirendjére kintüzi.

3. Belügyminiszter ur leirata az 1906. évi zárószámadás felülvizsgálata alkalmával 321—1907. bkgy. sz. alatt hozott közgyűlési határozatnak az alapítványok összesített kezelésére vonatkozó részének feloldása tárgyában. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés elvetvén Márton Imre biz. tagnak tarthatatlan indítványát Márk Endrénék és többek-

nek hozzászólása után a tanács javaslatát fogadta el.

4. Belügyminiszter ur leirata a városi alkalmazottak drágasági pótléka tárgyában hozott 392—1907. bkgy. számú közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyában. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a miniszter jóváhagyó leiratát tudomásul vette.

5. Belügyminiszter ur leirata a Nagy András féle alapító oklevelek kiegészítése tárgyában. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a leiratot tudomásul vette.

6. Földmívelésügyi miniszter ur leirata a gazdasági munkásházak létesítése ügyében. (Előadó: dr. Tóth Emil.)

A közgyűlés a miniszter tervét kivihetetlennek tartja, mivel a gazdasági munkások a külső területen szétszórva laknak. A leiratot levéltárba helyezik.

7. Kereskedelemügyi miniszter ur leirata a létesítendő fémipari szakiskola ügyében. (Előadó: Bészler Károly.)

A közgyűlés tudomásul veszi a miniszter leiratát, melyben tudatja, hogy a fémipari szakiskolat szeptember 1-én megnyitja és annak vezetésével Sztankay Bélát bizza meg.

8. Vallás és közoktatásügyi miniszter ur leirata a közművelődési ház építése ügyében. (Előadó: Oláh Károly.)

A közgyűlés hosszas eszmecsere után kimondta, hogy utasítja a tanácsot, miszerint úgy a Szikszay-féle ház, mint a Kossuth-utcai főkapitánysági, valamint a hatvan-utcai telkekre nézve készítsen vázlatrajzot és költségvetést. Ezeknek beérkezése után fog határozni a kulturpalota elhelyezésének ügyében.

9. Bácsbodrog vármegye törvényhatóságának átíratra az önálló magyar jegybank felállítására tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratának hasonszellemű felirattal támogatása végett. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés kimondta, hogy a feliratot hasonló szellemű felirattal támogatja.

10. Hajdu vármegye átíratra a vármegyei távbeszélő hálózat tisztasége-egyekei szakaszának kiépítéséhez anyagi hozzájárulást iránt. (Előadó: dr. Tóth Emil.)

A közgyűlés a költségekhez nem járul hozzá.

11. Névszerint való szavazás a Pelbárt Juliánna és Pelbárt István tulajdonát képező Beth-

len-utca 13 sz. házastelek megvétele felett. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a fentvezetelt ház megvételére a szavazást megejtette.

12. Házipénztárnok, a házipénztár által kezelt alapoknak, a világítási vállalatnak és a nyomda vállalatnak 1907. évi zárószámadosa. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a zárószámadosokat álltalánosságban elfogadja. A részleteknél Freund Jenő dr. a felügyelőbizottság jelentésének hangját kifogásolta. Márton Imre kijelenti, hogy Freund Jenő dr. a jelentést félreérti. A tartalékalap fentartásának szükségét a közgyűlés kimondta, végül pedig úgy a házipénztár, valamint az általa kezelt alapoknak, továbbá a világítási és nyomda vállalatnak 1907 évi zárószámadosát elfogadta.

13. A gyámpénztár 1907 évi zárószámadosa és mérlege. (Előadó: Bészler Károly.)

Tudomásul vétetett.

14. A városi közkórház 1907 évi zárószámadosa és 1909. évi költségvetése. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés a költségvetést tudomásul vette.

15. Javaslat a közegészségügyi és köztisztasági szabályrendelet alkotása tárgyában. (Előadó: Tóth Emil dr.)

Tüdős Kálmán dr. főorvos a szabályrendeletnek napirendről való levételét javasolja, mivel a belügyminiszteriumban most készül a közegészségügyi törvény revíziója. A közgyűlés ez értelemben határozott.

16. Javaslat a szemét- és hófuvarozás, a műjég szállítás, az utcaöntözés és a pecegödörök tisztítási munkálatainak házi kezelésbe vétele iránt. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés utasította a tanácsot, hogy a szemét- és hófuvarozásra vonatkozó szerződést az eddigi vállalkozókkal egy évre kösse meg.

17. Tanácsi előterjesztés a szervezési szabályrendelet módosítása, a tisztviselők fizetésrendezése ügyében. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés tudomásul veszi a tanács bejelentését arra nézve, hogy a szervezeti szabályzat módosítása és a tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó javaslatot elháríthatatlan akadályok miatt nem terjesztheti a közgyűlés elé. A közgyűlés ezután Komlóssy Arthur indítványára kimondta, hogy ezen ügy tárgyalására augusztus 24-én közgyűlést tart, melynek egyetlen tárgya ezen régió huzódó ügy lesz.

18. Tanácsi előterjesztés a mellékpiacokra vonatkozólag.

A közgyűlés kijelenti, hogy a mellékpiacok létesítése nem hozta meg a kívánt eredményt. Freund Jenő dr. és többek hozzászólása után a bizottsági közgyűlés utasítja a tanácsot a piacok célszerűbb áthelyezésére, rendezésére, esetleg javaslatot egy vásárcsarnok felállítását illetőleg.

Ezek után elnöklő főispán a közgyűlést, tekintettel az előrehaladó időre, berekesztette és annak folytatását július 1-ére tűzte ki.

Másnap délután folytatólagos közgyűlés volt, ugyancsak Wespriem Zoltán főispán elnöklésével. A közgyűlés a következő ügyeket tárgyalta le:

19. Tanácsi előterjesztés a nagyerdei fürdő, házi kezelésbe vételéről s az ennek folytán előállott 4000 korona halaszthatlan kiadások fedezése iránt. (Előadó: Oláh Károly.)

A közgyűlés a hitelt megszavazta.

20. A bábaképző intézet építésének felmerült 49,177 kor. 18 fillér kiadási többletnek fedezése. (Előadó: Varga Károly.)

A közgyűlés a többlet Márton Imre biz. tag hozzászólása után megszavazta.

21. Tanácsi előterjesztés a nagyerdei kerteszet költségei fedezésére 3000 korona póthitel engedélyezése iránt. Előadó: Oláh Károly.

A közgyűlés a póthitelt megszavazta.

22. Ugyanaz a gazdasági ismétlőiskola gazdasági munkálataira 1600 korona póthitel engedélyezése iránt.

Oláh Károly tanácsnok ismertette a gazdasági ismétlőiskolát, melynek nyomán a közgyűlés örömmel értesült arról, hogy ezen intézmény mily szépen halad előre. A közgyűlés több bizottsági tag hozzászólása után az intézet fejlesztéséhez annyira szükséges póthitelt megszavazta.

23. Ugyanaz a Wendisch-féle birtok megvétele tárgyában.

A közgyűlés a megvételre felajánlott birtok megvételét a város érdekében nem találta elfogadhatónak.

24. Özv. Fancsovics Jenőné guti telki haszonbérlo kérvénye cselédlak építése iránt. (Előadó: Szabó Elek.)

A közgyűlés megszavazta a cselédlak építését és felhatalmazza a tanácsot, hogy bérbevevővel a béreltet két évre hosszabbítsa meg.

25. Özv. Steinfeld Mihályné vajdalahosi haszonbérlo kérvénye gazdasági épületek, kutak, hidak, stb. átvétele iránt. (Előadó: Szabó Kálmán.)

A közgyűlés az átvételt 5000 korona vételárban teljesíti.

26. Rochlitz Ignácnak a pallagi VIII. és IX. sz. tag haszonbérlojének kérelme cselédlak és istálló építése iránt. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés a kérelmét teljesíti.

27. A Sziki-gyakor haszonbérlojének kérelme és ajánlata gazdasági épületek emelése és a haszonbérbeadás idejének meghosszabbítása iránt. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés a bérlo kérelmét teljesíti.

28. Tanácsi előterjesztés a homokkerti-ut nyitása ügyében. (Előadó: Varga Károly.)

A közgyűlés a 8 öl főt megnyitását megszavazza oly módon, hogy a költségekből a homokkerti lakosok 14,000, a város pedig szintén 14,000 korona hozzájárulást biztosítson.

29. Tulogdi Ferenc és társai ajánlata és kérelme az Egybokor hegy nevezetű kaszállóbirtok megvétele, illetve eladása tárgyában. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a városi tanács javaslatának elfogadásával az ajánlatot mellőzi.

30. Kovács József polgármester és társai bejelentése néhai özv. Kacsokovics Ivánné alapítványa ügyében. (Előadó: Oláh Károly.)

A közgyűlés a bejelentést tudomásul vette.

31. Dr. Bacsó Dezső lemondása az esküdtképes egyéneket összeíró bizottságba történt megválasztásáról. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés — miután a bizottság munkálatait már befejezte, a lemondás felett napirendre tér.

32. Horváth Sándor kéréme a Könyök-utca 10. sz. alatt levő területből a Rákóczi-utca 41. sz. telke végébe eső kerterületnek átengedése iránt. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

33. Az országos magyar gazdasági egyesület megkeresése alapító tagjai közé belépés iránt. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

34. Az országos polgári iskolai egyesület megkeresése a képviselőházhoz pártoló felirat intézése végett. (Előadó: Oláh Károly.)

A közgyűlés a polgári iskolák fejlesztése ügyében felir a képviselőházhoz.

35. A debreczeni faipar-részvénytársaság kéréme vállalata javára kedvezmények adása iránt. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a községi adó fizetését elengeli, ellenben a közevetvámentesség kedvezményét nem adja meg.

36. Az első debreczeni gőz cukorkagyár községi adó-, és közevetvámentességet, továbbá gyártelepe részére terület átengedését kéri.

Többek hozzászólása után a közgyűlés a gőz-cukorkagyárnak 10 évi községiadó és közevetvámentességet szavaz meg, a terület átengedéséről azonban most nem intézkedik, hanem utasítja a tanácsot, hogy idevonatkozó jelentését terjessze a közgyűlés elé.

37. A magyar mérnök- és építész-egyeslet debreczeni osztlányának kérénye hivatalos pecsétjében a város címere használhatóságának engedélyezése iránt. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a kérelem teljesítéséhez hozzájárul.

38. A pénzintézeti tisztviselők országos kongresszusa előkészítő bizottságának kérénye támogatás iránt. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés ezen célra 500 koronát szavaz meg.

39. Vendéglősök és szállodások országos kongresszus előkészítő bizottságának hasonló tartalmú kérénye. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés 500 koronát szavaz meg.

40. Szedlák és Vámos cég kéréme szerződés szerű vállaltai árainak felemelése iránt. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés a 10% áremelés megadását javasolja.

41. Rickl Géza legelőbér visszatérítési ügye. (Előadó: Tóth Emil dr.)

A közgyűlés a kérelmet teljesíti.

42. Németh András és Társa felebbezése a nagyerdei lövölde bérletéből kibocsátásukat megtagadó tanácsi határozat ellen. (Előadó: Oláh Károly.)

A közgyűlés a kibocsátáshoz nem járul.

43. Kohn Henrik zálogháztulajdonos felebbe-

zése a 3523—1908. sz. tanácsi határozat ellen. (Előadó: Bészler Károly.)

A közgyűlés a felebbezést elutasította és kötelezte fentemlített zálogháztulajdonost, hogy 5000 kor. óvadékát 10,000 koronára egészítse ki.

44. Szilágyi János volt városi építész végkielégítés iránt való kéréme. (Előadó: Vecsey Imre.)

A közgyűlés folyamodónak egy évi fizetését végkielégítésképpen megszavazta, tekintettel a város érdekében kifejtett munkássága jutalmául.

45., 47., 48. A közgyűlés ezután a beérkezett szabadságolási és nyugdíjazási kérévényeket megszavazta és néhány orvos és bába oklevelet hirdtetett ki.

A tárgysorozat ekképen letárgyaltatván, elnöklő főispán szives szavakban köszöni meg a bizottsági közgyűlés tagjainak a város ügyei iránt tanusított ügyszeretétét, bejelenti, hogy törvényben biztosított jogainál fogva Szabó Elek közigazgatási gyakornokot tb. aljegyzővé nevezi ki; egyben a most lefolyt közgyűlésen elintéztett ügyek hitelesítését július 2-ának délután 3 órájára tűzi ki.

A közgyűlés az elnöklő főispán éltetésével véget ért.

A hortobágyi sáskairtas.

Valóságos rémhíreket olvasunk a fővárosi lapokban a hortobágyi sáskák pusztításáról, Ezzel kapcsolatban a forró napok hatása alatt arról is történet említes, hogy a sáskairtas nem végeztetett a kellő körültekintéssel. Erre vonatkozólag most a következő igazságos jelentést mutathatjuk be olvasóinknak.

A Hortobágyinak az a része, amely tavaly fertőzött maradt és pedig az Elep széle, a Szalkahalom környéke és a Kosföld az ez idei irtás folytán teljesen megtisztult, ugy, hogy ott a fertőzés már teljesen megszűntnek tekinthető.

Maradt sáska a Hármas-halmok, a Veres vízű kut környékén és az Árkus egy kis része mentén. Ebben azonban 60—70% olasz sáska van, valamint sok zöld szárnyú és ezenkívül kurtán yaku sáska is. A marokkói a legelő jószág annyira szét verte az utolsó hét alatt, hogy azt legfeljebb egyenkint lehetett volna szedni. Ez a megmaradt marokkói sáska — összevéve a többi fajokat is, — amelyeket (olasz, zöldszárnyú, kurtanyaku) nem irtunk, mert nem olyan veszedelmesek, azonban sokkal kevesebb, mint amennyi tavaly volt az irtás után. Ha a sáska rovar ellenségei most is folytatják azt a munkát, amelyet eddig folytattak, úgy lehet, hogy jövőre már egy szem sáska sem lesz a Hortobágyon.

Ha azonban mégis maradna valami, az az idei sáska mennyiséggel szemben semmi. A sáskairtást azért kellett abbahagyni, mert időközben a sáska megnőtt és repülő képessé lett, amely állapotában pedig az irtás már eredménytelen.

Meg kell jegyezni, hogy az irtást nem kezdték későn, mert mikor a sáska irtható nagyságra nőtt, rögtön hozzá fogtunk ahoz. A baj csupán

az volt, hogy az idén különben is későn kelt sáska az igen nagy hőség és esőtelen idő miatt korán szárnysodott. Ugy, hogy míg tavaly 29 munkanapon folyt az írtás, addig az idén csak 17 munkanapra szorult.

Végül meg kell jegyezni, hogy sáska-okozta kár az egész Nagy-Hortobágyon a természetett növényekben egyáltalában nem fordult elő. Egy szál gabona sem esett áldozatul. A legelő pedig szintén nem szenvedett a sáskától, mert azt vagy idő előtt kiirtották, vagy ahol megmaradt, olyan csekély számu volt s később annyira elszéledt, hogy a Hortobágynek majdnem legszikesebb és legzsvább részén (az Ohat felé eső oldalon) kárt nem tehetett.

A kongresszus tanulságai.

A törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterei mult hó 22-én immár a 9-ik kongresszusukat tartották, még pedig ezuttal Hódmezővásárhelyen. A tárgyalásra kitűzött kérdések között két fontos javaslat szerepel. Az egyik Kozlovár polgármesterének a magyarországi városok közös érdekeinek hathatós oltalmazása és előbbre vitele céljából megfelelő szervezkedésre vonatkozó indítványa, a másik pedig Arad város polgármesterének a városok között az állami intézmények elhelyezése érdekében kifejtett áldatlan versengésnek a megszüntetésére irányuló javaslata. Az egész ország közvéleménye a legnagyobb rokonszenvvel és helyesléssel pertraktálta ezeket a fontos s a városok jövő fejlődésére hasznos javaslatokat, azonban sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a kongresszus egyik javaslat tárgyában sem hozott kielégítő határozatot s a hozzájuk fűzött reményünkben csalódtunk.

Ha visszatekintünk a kongresszusok sorozatára, el kell ismernünk, hogy sok érdekes adatot felszínre hoztak ezeken a kongresszusokon, azonban pozitív eredményről eddig, sajnos, nem számolhatunk be.

Vizsgáljuk csak meg, miben gyökereznek az okai ennek az eredménytelenségnek? Kétségtől első sorban és nagyrészt a politika az, amely különösen az utóbbi 10—15 év alatt a sok kormányváltás és a sok parlamenti harc miatt a békés alkotás terét lefoglalta magának, mert másképp azoknak a kívánságoknak, amiket a város vezető férfiai annyiszor hangoztattak, már rég teljesedésbe kellett volna menniök. A másik ok azonban a városok lanyhasága. Ebben a tekintetben igaz van Wekerle Sándornak, midőn a városi tisztviselők küldöttségének ezt leplezellenül megmondta. Igaz, hogy a városok lanyhasága még nem menti a kormány és a parlament nemtörődomségét, mert ezeknek még a városok akciója nélkül is segíteni kellett volna már a kiáltó bajokon. De tudnunk kell azt, hogy Magyarországon aki akar valamit, annak tülekednie kell s legigazságosabb kívánságai is csak úgy teljesíthetnek, ha minden törvényes eszközt és minden alkalmat felhasznál, hogy az illetékes körök annak teljesítése elől többé ki ne térhessenek.

A városok ébredésének és közös akciójának első megnyilvánulása a polgármesterek országos kongresszusa. De aki ezt elégségesnek tartja arra, hogy ezeken a városok bajjai a közvélemény előtt ijesztő mivoltjukban feltárássanak, aki elégségesnek tartja ezeket a kongresszusokat, hogy azokban a városok szétforgácsolt erői egyesíttessenek és olyan erővel lépjenek fel, amelynek kívánságai elől az illetékes tényezők ki nem térhetnek, — az csak vegye fontolóra a kongresszusok eddigi sikertelenségét, hogy beismerje, miszerint ide a kongresszuson kívül a városok között szorosabb kapcsolatot kell teremteni, állandóbb szervezkedést és egyesülést kell létesíteni, hogy az állandó összeköttetést megteremtve, tervszerű célirányos városi politikát inauráljunk.

Erre azonban nem elégséges a városok kongresszusa, amely rendszerint csak évenként egyszer jön össze. Egy délelőtt, amit a kongresszus anyagának letárgyalására szánnak, nem elég a fontos közérdekű kérdések megvitatására, különösen akkor, ha még ezt az egy alkalmat is tizedrangú kérdések felvetésével töltik el, ahelyett, hogy a városok legeklatásabb bajait sorolják fel és azok orvoslásának eszközeit jelölnék meg. Hogy csak egy példát mondjunk: kilátás van a városok állami segítségére. A kormány azonban maga is bevallja, hogy olyan nagy az aránytalanság az egyes városok között, hogy eddig még nem tudott egy kielégítő, igazságos módot találni, amely a városokra a segítséget illetőleg egyaránt alkalmazható lenne. Nem-e lett volna célszerűbb a városok vezető férfiakon ezen kérdés napirendre tűzésével szolgálatot tenni városaiknak, mint ehelyett például azzal a kérdéssel vitatkozni, hogy a 7 éven felüli gyermekek eltartási költségeire a gyámpénztárak kamatjövödelme ne évenként, hanem negyedévenként folyósíttassék.

Szorosabb kapcsolatot szeretnők tehát látni a városok között. S ha már a városok szövetsége meg nem alakítható a miniszterium szerintünk indokolatlan — közjogi aggálya miatt, alakítanók még legalább a tñf. városok polgármestereinek az orsz. egyesületét. A r. t. városok vezetőinek szervezkedését e tekintetben helyesebbnek s a célnak megfelelőbbnek tartjuk.

Állandó központot kell teremteni, ahonnan s amelynek útján az érintkezés intenzívebb, állandóbb, amely figyelemmel kísérné a városok életét érdeklő minden ügyet, s amely előkészítené a talajt az egyöntetű eljárásra. A városok vezetősége rendkívül el van foglalva. Minden kérdést az elnökségre hátrítani kényelmes eljárás, de a célnak meg nem felel. Az anyagot, amelyek a tájékozódás tárgyára vonatkoznak, össze kell gyűjteni jó eleve. Minden városnak alkalmat kell adni, hogy a kérdésekkel foglalkozhassék. Az akként összegyűlt anyagot dolgozza fel a központi iroda. Nem tartjuk azonban indokoltnak az eddigi szokáshoz oly szívsón való ragaszkodást, amely még azt a praktikusi indítványt sem találta elfogadhatónak, hogy az előterjesztendő javaslatokat a kongresszus előtt legalább 8 nappal előbb kell benyújtani s a kongresszust az előkészítő bizottság

tanácskozása előzze meg. Nem értünk tehát egyet a kongresszus határozatával, midőn ezt a kolozsvári polgármesterek az állandó szervezkedésre vonatkozó indítványát nem fogadta el.

De ha már más téren eredmény nem járt is a kongresszusok nyomában, azonban az összehozás, a szolidaritás érzését annyira kellett volna már fejleszteni, hogy a városok megállapodtak volna, hogy bármily közintézmény elhelyezéséről legyen is szó, egymás ellen nemcsak hogy nem licitálnak, de egyik város sem ajánl fel egyetlen egy fillért sem s ezáltal kényszeríti az illetékes köröket, hogy a közintézmények elhelyezése alkalmával ne az ellenszolgáltatás nagyságát, hanem az országos és helyi érdekek igazságos és tárgyilagos mérlegelésével a célszerűsége, a szükség s a városok alkalmas földrajzi helyzetét vegye tekintetbe. Erre azt szokták felhozni, hogy ebben az esetben is érvényesülhetne a politikai befolyás és a protekció. Ez igaz. De ez még nem elég érv a városok ezen megállapodásának a lekcisnylésére, mert legalább elérnének a városok annyit, hogy anyagi áldozatot egyik városnak sem kellene nyújtania bármilyen közintézmény elhelyezéséről volna is szó, sem nem kellene sok költséggel járó deputációkkal a miniszterek nyakára járni, hogy ezt vagy azt a közintézményt elnyerhessék.

Sőt a politikai befolyás és protekció is korlátozható volna az esetben, ha a közintézmények elhelyezésének kérdése egy országos bizottságra bízották, amelyben a városok polgármesterei is bevonandók lennének.

Nagy csodálkozással töltött el tehát bennünket, hogy az aradi polgármester indítványa, amely ezen áldatlan verseny mérséklésére irányult s amely — szerintünk csak kezdete lett volna annak a megállapodásnak, mely szerint a városok a jövőben semmiféle állami intézmény elhelyezéséhez anyagilag nem járulnak — ellenzésre talált s a kongresszus csupán az elv helyességének a megállapítására szorítkozott, a további akcziót pedig elállt.

Igy nem csodáljuk, ha a kongresszusok működése eddig pozitív eredménnyel nem járt.

Nyarlalók a köruton.

Vettük a következő sorokat:

Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése elhatározta a nagyerdő körut kiépítését. A munkálatok serényen haladnak előre és a mérnöki hivatal mindent elkövet, hogy az mielőbb elkészüljön. Hisszük, hogy ez a körut meg fog felelni rendeltetésének és ha gondozva lesz, bizonyára kedves szórakozó helyévé válik a debreczeni fogat-tartó közönségnek

Mi a magunk részéről sajnálunk minden fát, melyet kívágnak a levegőt tisztító erdőből. Ha azonban megszavaztuk a körut létesítését és a nagyerdő parkot az ut kihasításával megcsontoltuk, valami uton-módon nagyobb és pezsőbb életet kellene a nagyerdőbe bevinni. Ami szép nagyerdőnk, melynek ózon dus levegője az egészség

forrása, a vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve, kong az ürességtől, és míg más városokban az esti órákban valóságosan hullámzik a módosabb és szegényebb közönség egyiránt, addig nálunk este alig látni egy pár üdülést kereső embert a parkban. Pedig az erdő a város tövében fekszik, jó karban tartott ut vezet odáig és most már arra sem lehet panasz, hogy a park nincs világítva, mert a városi tanács e tekintetben már jó régen intézkedett.

Elevenséget kell tehát vinni a nagyerdőbe. Ezt pedig azzal érhetnénk el, ha a most épülő körut mentén a városi tanács villatelleket adna oly módon, hogy az ott építeni akaró valamely jogelisméresi díjat fizetne és az építető magánfel állt emelendő ház harminc év múlva a város tulajdonába menne át.

Eltekintve azonban a nagyerdő forgalmától és látogatottságának emelésétől, a mostani lakás-mizériákon is nagyot segítene ez az intézkedés. Igen sok középosztályú család menne bele ily módon az építkezésbe és állandó otthon teremtené magának. Másrészt a város harminc év múlva egy állandó jövedelmi forráshoz jutna. Nehogy pedig a harminc év lefolyása alatt bármi teher szakadjon a városra, az átengedésnél kikötné, hogy a villatulajdonosok tartoznak gondoskodni egyetemlegesen a vízvezetékéről, csatornázásról, a rendőri szolgálatról és általában mindarról, ami közegészségi és közbiztonsági nézőponthól szükséges.

Debreczen sz. kir. város egyidőben építettett néhány nyarlalót és annak dacára, hogy ezek vajmi kevés kényelmet nyújtanak, nem vesztett e vállalatán, sőt azok már régen kifizették magukat. Épen ily, sőt még sokkal nagyobb jövedelmi forrásává válnának harminc év múlva a körut oldalát szegélyező villák.

A villák építésétől nem kell félni az erdő levégőjét. A körut mentén már is vannak nyarlalók. A körut elhajlásánál folytatni lehetne ezeket. Lassankint az egész körut külső oldala szegélyezve lenne villákkal. Ez nem csak széppé tenné a körutat, de sok családnak fog adni nyugodalmat otthon, vagy kellemes nyarlalást. A pénz nem megy a külföldi fürdőkre, hanem a jó levegőben lakáshoz jutó közönség itt fogja elkölteni pénzét.

Vajha többen szólának ez időszerű kérdéshez. (Szívesen közöljük a nézeteket. Szerk.)

Egy városi lakó.

A városok háztartása.

A városi képviselők részéről kiküldött háztartási albizottság a képviselőház miniszterelnöki fogadó termében értekezletet tartott, amelyen a kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök és a belügyminiszter képviselőjében Hartl Sándor belügyminiszteri tanácsos jelent meg. Az albizottság elfogadott egy tervezetet a városok segítéséről és ezt a tervezetet a teljes ülés elé terjeszté.

Az értekezleten, amelynek jegyzője Szász József volt, Holló Lajos tett előterjesztést arról,

hogya a városok segítségét két részre kell osztani. Ideiglenes intézkedésekre van elsöben szükség, s azután az állandó szabályozásra. Szükségesnek tartja, hogy ebben az évben az összes városi tisztviselők fizetés és lakásbérletményének szabályzatát sürgösen elkészítsék és a fedezetlen összeget az állam a városok rendelkezésére bocsássa. Az állandó szabályozás dolgában a következö szempontok figyelembe vételét ajánlja:

1. A kormány által is bejelentett terv alapján a városok határterületeiben fekvö összes birtokterületeket egyforma adóztatás alá kell vonni, ennek következtében minden eddigi pótdadófizetés alól való mentességet és kedvezést meg kell szüntetni, söt a helyes területi arandirozást a vármegyék eddigi területilek érintetlenül hagyása mellett, minden tekintetben keresztül kell vinni. 2. A városoknak fix összegben állami segítséget kell adni, amelyet a regále kártalanítás összegek beutódásával évi 8—10 millió koronára preliminar. Ez az összeg az egyes városok háztartási segítségére aránylagosan volna szétosztandó, olyképpen, hogy a kormány által megállapított segítséi összegek újabb törvényhozási intézkedés nélkül többé le szállíthatók nem lennének. Az egyes városok részéről megállapított hozzájárulási összegeket a városok hónaponként egyenlő részletekben önmaguk szállítanak be az állami adóbevételekből a városi háztartási pénztárba. A városok javára megállapítandó évi segítség az egyes városok között az illetö városok teherviselési képességének, kulturális viszonyainak figyelembe vételével volna megállapítandó. 3. Szükségesnek találja a vagyonát ruházási illethekekhez törvényhozási uton 1 százalékos városi pótdadónak a megállapítását és ezt az összeget a kir. adóhivatalok által bevételezve a városi pénztárakba kell beszállítani. 4. Szükségesnek tartja, hogy törvényhozási uton a városoknak külön bevételi forrásokat szerezzenek. Így különös fontossággal bír városi üzemeknek, községi takarékpénztáraknak a létesítése, amelyek a városok bevételeit gyarapítanak. Végül 5. kívánatosnak tartja, hogy az állami hozzájárulási összegből és a vagyonát ruházási illethekekből egyharmadrészt kiszakítsanak és mint városrendezési alapot kezeljék. Ebből az alapról a belügyminiszternek különös felügyelete alatt városrendezési kiadásokat, vízvezetéki, csatornázási beruházásokat és más nagyobb alkotásokat fedeznének.

Csizmazia Endre előterjesztette a soproni városi közgyűlésnek azt a javaslatát, hogy a városok minden jövedelme, bármely forrásból származik, mentes legyen a jövedelmi adó alól s hogy a házbéradó szállíttassék le és a házbért és házosztályadót egyesítsék.

Szász József kívánja a klikkek megszüntetése végett a virilizmus törlését s a kulturintézményeknek és közhivatalnokoknak a városokban való hagyását és fejlesztését. Kívánja a miniszteri felügyelet szigorítását, hogy a rövidlátó, avagy vétkes gazdálkodás megszűnjék.

Halász Lajos a gyors segítséget rendkívül sürgöseknek tartja. A fogyasztási adók egy részének

átengedése aránytalanságokat okozna, ezért helyesebbnek tartja a segítségek fix összegben való megállapítását, de úgy, hogy az ne függjön mindig a belügyminiszter utalványozásától.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A városok dotációját közéletünk állapota megokolttá teszik, mert kétségtelenül sulyos helyzetben vannak a városok. Ö úgy igyekszik segíteni, hogy bizonyos terheket levezz a községekről. A városok részére sokalja a tíz milliót és sok helyen drágálja az adminisztrációt. A bizottság állásfoglalásához képest tanulmányokat fog végezteni s a belügyminiszterrel együtt fogja a tanulmányok eredményéhez képest javaslatát megtenni.

Hartl Sándor, Petrogally Oszkár és Víz Ferencc fölszólalásai után a bizottság Holló Lajos és Wekerle miniszterelnök előterjesztését magáévá tette és ily irányban fog jelentést tenni a plenáris ülésnek.

Hirek.

— **A főorvos szabadság.** Tüdös Kálmán tisztifőorvos f. hó 3-án kezdte meg szabadságát. Ez idő alatt Varga Emil dr. tisztiorvos fogja helyettesíteni.

— **Kinevezések.** A debreczeni m. kir. állami építészeti hivatal főnökét Latinovits Mihály főmérnököt a miniszter műszaki tanácsossá nevezte ki. Igaz tisztelettel üdvözljük ez alkalomból a ki nevezettel annyival is inkább, mivel méltán rá szolgált ezen kitüntetésre. Ungyancsak széles körben kellett örömet Csath Zsigmond posta- és távirafőnök kinevezése is, ki a VII. fizetési osztályba lépett elő főfelügyelőnek.

— **Fizetésrendezés.** Városunk törvényhatóságai bizottsági közgyűlésében a városi tanács bejelentette, hogy a szervezeti szabályzat módosítására és a tisztviselők fizetésére vonatkozó javaslatot elháríthatatlan akadályok miatt nem mutathatja be. A közgyűlés a bejelentést tudomásul vette és az ezen tetté javaslat tárgyalására az augusztus 24-ére egybehívandó közgyűlés napját tűzte ki. Miután tehát a javaslat alapos átdolgozására majdnem két hónap időt adott a közgyűlés, — reméljük, hogy ezen időre elfog készülni a javaslat. Az általános hangulatból azt láttjuk, hogy ellenzői nincsenek a javaslatnak, ami elterelési vannak, azokat a közgyűlések folyamán jóakarattal bizonyára ki lehet egyenlíteni. Nézzünk tehát bizodalommal a javaslat sorsa elé.

— **A tanyai iskolák vizsgálatai.** A debreczeni tanyai állami elemi népiskolákban bezáródtak az évváró vizsgálatok. A gondnokság kiküldöttéi örömmel számoltak be a kedvező eredményről. Megemlítjük azt, hogy szeptember 1-én nyolc új tanyai iskola nyílik meg. A megújítandó iskolák tanítói állásra a közkutatásügyi miniszter pályázatot hirdetett. A pályázati kérvényeket a kultuszminiszterium beküldte a gondnoksághoz. Érdekes, hogy a nyolc elég jól javadalmazott állásra összesen csak tizen pályáztak és pedig 4 ref., 2 ág., 1 gör. kath. és 3 r. kath. tanító.